

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 28.6.2000
KOM (2000) 379 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN KOMITEALLE**

Sosiaalipoliittinen ohjelma

ESIPUHE

Eurooppalainen sosiaalipolitiikka on ollut keskeisessä asemassa rakennettaessa Euroopan taloutta yhtenäisen yhteiskuntamallin kehittämisen kautta. Se on osoittautunut sekä joustavaksi että dynaamiseksi ja on pystynyt vastaamaan Euroopan talous- ja yhteiskuntaelämän nopeisiin muutoksiin viime vuosikymmeninä.

Lissabonissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto toi esiin uusia haasteita, joihin on vastattava, jotta Euroopasta voi tulla "maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta".

Sosiaalipoliittinen ohjelma on osa yhtenäistä eurooppalaista lähestymistapaa, jolla pyritään saavuttamaan Lissabonissa luonnosteltu talouden ja yhteiskunnan uudistuminen. Ohjelmalla pyritään varmistamaan talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan positiivinen ja dynaaminen vuorovaikutus ja saamaan aikaan poliittinen sopimus, jolla aktivoitaisiin kaikki keskeiset tahot toimimaan yhdessä uuden strategisen päämäärän saavuttamiseksi.

Ohjelman keskipisteessä on eurooppalaisen yhteiskuntamallin uudenaikaistaminen ja Lissabonissa tehtyjen sitoumusten muuttaminen konkreettisiksi toimiksi.

Ohjelmassa luonnostellaan monia toimia:

- Joillakin toimilla pyritään hyödyntämään Euroopan työllistämismahdollisuuksia täysimääräisesti luomalla uusia ja parempia työpaikkoja, ennakoimalla ja hallinnoimalla muutoksia, mukautumalla uuteen työympäristöön, hyödyntämällä osaamiseen perustuvan talouden mahdollisuuksia sekä edistämällä liikkuvuutta.**
- Toisissa toimissa taas keskitytään sosiaalisen suojelun uudenaikaistamiseen ja kehittämiseen, sosiaalisen osallisuuden edistämiseen, sukupuolten tasa-arvon voimistamiseen, perusoikeuksien vahvistamiseen sekä syrjinnän torjumiseen.**
- Lisäksi on aloitteita, joiden avulla valmistaudutaan laajentumiseen, edistetään kansainvälistä yhteistyötä ja kehitetään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua vastaamaan eri haasteisiin.**

Kaikki ehdotetut toimet eivät suinkaan ole uusia, mutta jo käynnissä olevia toimia on suunnattu uudelleen Lissabonissa määriteltyjen suuntaviivojen mukaisesti. Lisävuutena on tähän asti vain työllisyysalalla hyödynnetyn avoimen koordinoitimenettelyn soveltaminen myös muuhun sosiaalipolitiikkaan. Näin varmistetaan sovittujen tavoitteiden kvalitatiivisempi ja tarvittaessa kvantitatiivisempi seuranta.

Ohjelmasta saadaan keskeistä aineistoa vuosittaiseen yhteenvetokertomukseen, jota Lissabonissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto vaati.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	POLIITTINEN TAUSTA	5
1.1	Johdanto	5
1.2	Uuden strategisen päämäärän saavuttaminen.....	5
1.3	Menneisyyteen tukeutuminen – tulevaisuuteen valmistautuminen	8
2.	HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET	9
2.1	Työllisyys	9
2.2	Osaamiseen perustuva talous.....	11
2.3	Sosiaalinen tilanne	11
2.4	Laajentuminen	12
2.5	Kansainvälistyminen.....	13
3.	LÄHESTYMISTAPA.....	13
3.1	Laadun edistäminen	13
3.2	Toimijat	14
3.3	Keinot.....	14
4.	TAVOITTEET JA TOIMET.....	15
4.1	Täystyöllisyys ja työn laatu	15
4.1.1	Uusia ja entistä parempia työpaikkoja.....	15
4.1.2	Muutoksen ennakoiminen ja hallinnointi sekä uuteen työympäristöön mukautuminen.....	17
4.1.3	Osaamisen perustuvan talouden mahdollisuuksien hyödyntäminen	18
4.1.4	Liikkuvuuden edistäminen.....	19
4.2	Sosiaalipolitiikan laatu	20

4.2.1	Sosiaalisen suojelun uudenaikaistaminen ja parantaminen	20
4.2.2	Sosiaalisen osallisuuden edistäminen.....	21
4.2.3	Sukupuolten tasa-arvon edistäminen.....	22
4.2.4	Perusoikeuksien lujittaminen ja syrjinnän torjunta	22
4.3	Työmarkkinasuhteiden laadun parantaminen.....	24
4.3.1	Tavoite	24
4.3.2	Toiminta.....	24
4.4	Laajentumiseen valmistautuminen.....	24
4.4.1	Tavoite	24
4.4.2	Toiminta.....	24
4.5	Kansainvälisen yhteistyön edistäminen	25
4.5.1	Tavoite	25
4.5.2	Toiminta.....	25
5.	SEURANTA JA VALVONTA	25
6.	PÄÄTELMÄT	26

1. POLIITTINEN TAUSTA

1.1 Johdanto

Komissio esitti viime helmikuussa Euroopan parlamentille vuosiksi 2000–2005 laaditun viisivuotisen toimintasuunnitelman, jonka tavoitteena on uuden Euroopan hahmotteleminen. Sen keskeinen osa on uusi taloutta ja työllisyyttä koskeva ohjelma, joka perustuu täystyöllisyyteen, taloudelliseen dynamiikkaan sekä entistä suurempaan sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Tavoitteen perusteet esitettiin valmistauduttaessa Lissabonissa järjestettyyn Eurooppa-neuvoston kokoukseen, jossa päästiin korkeimmalla tasolla yksimielisyyteen pitkän aikavälin ohjelman toteuttamisesta.

Euroopan hallitukset sitoutuivat konkreettisesti toimimaan seuraavaa vuosikymmentä koskevan **uuden strategisen päämäärän** hyväksi: *"siitä on tullava maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta"*. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää strategiaa, jonka tarkoituksena on nykyaikaistaa Euroopan sosiaalista mallia, investoida ihmisiin ja torjua sosiaalista syrjäytymistä. Tältä osin Lissabonissa ja Feirassa kokoontuneiden Eurooppa-neuvostojen päätelmissä viitattiin komission tiedonantoon uudesta Euroopan sosiaalipoliittisesta ohjelmasta. Tämä on osa Nizzassa vuoden 2000 joulukuussa järjestettävän Eurooppa-neuvoston kokouksen valmistelua.

Tätä ohjelmaa valmisteltaessa on käyty laajoja neuvotteluja ja vuoropuhelua useiden osapuolten, kuten työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen ja neuvoa-antavien komiteoiden kanssa.

1.2 Uuden strategisen päämäärän saavuttaminen

Ohjelmalla pyritään luomaan Euroopan unionille kattava ja yhtenäinen lähestymistapa, jota se voi soveltaa Euroopan talous- ja yhteiskuntaelämän merkittävistä muutoksista johtuviin uusiin haasteisiin. Tämä koskee erityisesti muutoksia, joita uusi osaamiseen perustuva talous kohtaa ja jotka vaikuttavat kaikkien Euroopassa asuvien ihmisten työ- ja yksityiselämään. Samat haasteet tarjoavat myös suuria mahdollisuuksia. Ohjelma on osa Euroopan unionin yhdenmättyä lähestymistapaa, jolla pyritään on talouden ja yhteiskunnan uudistumiseen. Se perustuu komission Lissabonin huippukokouksessa esittämään puheenvuoroon, ja sen tarkoituksena on muutoksista saatavien etujen hyödyntäminen ja niiden aiheuttamien haittojen hallinta.

Lissabonin huippukokouksessa korostettiin olennaista yhteyttä Euroopan taloudellisen mahdin ja sen yhteiskuntamallin välillä. Siinä käsiteltiin myös Euroopan unionin heikkouksia. Lisäksi siinä sovittiin Euroopan talous- ja sosiaalipoliittisen ohjelman parametreistä seuraavalle vuosikymmenelle. Tämän edistämiseksi uuden sosiaalipoliittisen ohjelman johtavana periaatteena on **sosiaalipoliitiikan lujittaminen tuotannontekijänä**.

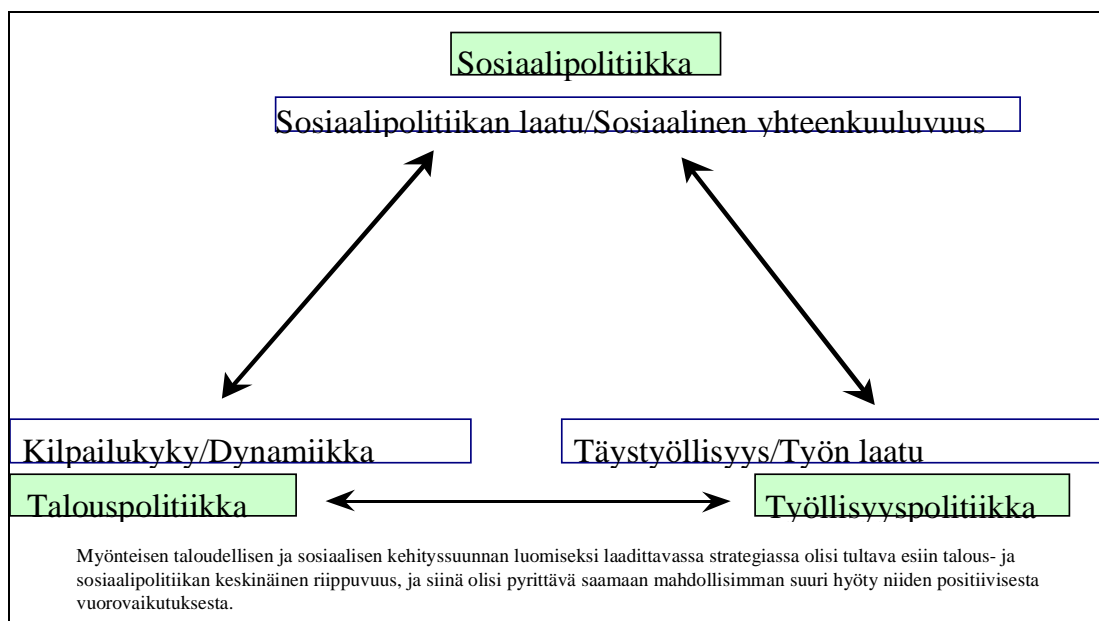
Suurin osa terveydenhuoltoon ja koulutukseen käytettävistä sosiaalimenoista on investoimista henkilöresursseihin, millä on myönteisiä taloudellisia vaikutuksia. Tämän vuoksi näiden menojen suuruuden ja tuottavuuden tason välillä voi olla myönteinen korrelaatio. Sosiaalisten tulonsiirtojen, joihin kuuluvat eläkkeet ja sosiaaliturva, ainoana tarkoituksena ei ole tasapainottaa ja jakaa tuloja eri elämänvaiheissa ja eri sosiaaliryhmien välillä vaan myös tukea parempaa työllisyyden laatua, mistä taas on taloudellista etua.

Näin ollen ei ole yllättävää, että sosiaalimenojen taso on samanlainen hyvin kehittyneissä eri kansantalouksissa – Yhdysvalloissa 24 % BKT:sta, Tanskassa 26 % ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa 27 %. Suurimmat erot Yhdysvaltojen ja EU:n välillä eivät ole menojen tasossa suhteessa BKT:een vaan rahoitustavoissa. Useimmat EU:n jäsenvaltioiden järjestelmistä rahoitetaan verovaroin, kun taas suuri osa Yhdysvaltojen menoista katetaan verotuksen jälkeisistä tuloista. Tällä on vaikutusta siihen, miten eriarvoisuutta käsitellään.

Eurooppa, jossa sosiaalipolitiikka on hyvin kehittynyt, on kilpaillut ja kilpailee edelleen tasavertaisesti muun maailman, sekä korkean teknologian maiden että matalapalkkamaiden kanssa.

Sosiaalipolitiikan ansiosta Euroopan unioni on aikaisemmin voinut hallita rakennemuutosta ja minimoida kielteiset sosiaaliset vaikutukset. Tulevaisuudessa Euroopan yhteiskuntamallin uudistaminen ja ihmisiin investoiminen on olennaisen tärkeää, jotta pystytään säilyttämään eurooppalaisen yhteiskunnan solidaarisuus ja oikeudenmukaisuus ja parantamaan kuitenkin taloudellista suorituskykyä. Talouden kasvu on tunnetusti ollut Yhdysvalloissa nopeampaa kuin Euroopan unionissa, erityisesti sen vuoksi, että Euroopan unioni on ottanut uutta teknologiaa käyttöön hitaasti. Lissabonissa tehdyt useat sitoumukset tarjoavat poliittisen pohjan kattavalle strategialle, jossa talous- ja sosiaalipolitiikka vahvistavat toisiaan.

Sosiaalipoliittisella ohjelmalla pyritään varmistamaan talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan positiivinen ja dynaaminen vuorovaikutus ja saamaan aikaan poliittinen sopimus, jolla aktivoitaisiin kaikki keskeiset tahot toimimaan yhdessä uuden strategisen päämäärän saavuttamiseksi.

Kestävä taloudellinen kasvu, jossa yhdistyvät matala inflaatio ja terve julkinen talous, on ratkaisevan tärkeää työllisyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi. Verotuksen koordinointi Euroopan tasolla on merkittävä tekijä sisämarkkinoiden toteutumisen kannalta, ja se on avainasemassa pyrittäessä ehkäisemään verotulojen pienenemistä haitallisen verokilpailun vuoksi. Hyvin suunnattu sosiaalinen suojelu on olennaisen tärkeää, jotta talouselämä voi mukautua muutoksiin ja jotta saadaan tehokasta ja ammattitaitoista työvoimaa. Kaikkien saatavilla olevalla korkealaatuisella koulutuksella vahvistetaan sosiaalista osallisuutta ja kilpailukykyä. Työllisyysasteen kohottaminen tukee sosiaalisen suojelun järjestelmiin

tarvittavan rahoituksen ylläpidettävyyttä. Sosiaalinen koheesio ehkäisee ja minimoi henkilöresurssien alihyödyntämistä. Talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan hallitun vuorovaikutuksen pitäisi johtaa strategiaan, joka tukee taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

Teknologisten ja yhteiskunnallisten muutosten kohtaaminen menestyksekkäästi edellyttää eurooppalaisen yhteiskuntamallin uudenaikaistamista, jotta se tukisi talouden dynamiikkaa ja jatkaisi työpaikkojen luomiseen tähtääviä uudistuksia. Euroopan suorituskykyyn maailmanlaajuisessa taloudessa vaikuttaa sen tuottamien ja toimittamien tavaroiden ja palveluiden laatu ja niiden tuoma lisäarvo. Cardiffissa käynnistetyn prosessin mukainen sisämarkkinoiden lujittaminen edelleen sekä tavara-, palvelu- ja pääomamarkkinoiden uudistaminen on tässä suhteessa erittäin tärkeää. Työn laadun parantaminen lisää työn tulosten laatua ja lujittaa siten eurooppalaisten yritysten kilpailuasemaa. Euroopan unionin on edelleen yhdistettävä hyvät sosiaaliset olosuhteet korkeaan tuottavuuteen ja korkealaatuisiin tavaroihin ja palveluihin. Tämä on eurooppalaisen yhteiskuntamallin avaintekijä. Uusien ja entistä parempien työpaikkojen luominen dynaamisessa ja kilpailukykyisessä taloudessa lujittaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työmarkkinaosapuolten harjoittama kohtuullinen palkkapolitiikka on erittäin tärkeä osa suotuisan makrotaloudellisen ympäristön säilyttämistä.

Uudella sosiaalipoliittisella ohjelmalla edistetään kestävästä kehitystä koskevan EU:n strategian laatimista. Eurooppa-neuvosto hyväksyy strategian Göteborgissa vuonna 2001 pidettävässä kokouksessa. Talous-, työllisyys-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikan vuorovaikutuksen analysointi on osa tähän johtavaa työtä.

* * *

Uudessa sosiaalipoliittisessa ohjelmassa ei pyritä yhdenmukaistamaan eri jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkaa. Sen tarkoituksena on toimia yhteisten eurooppalaisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja lisätä sosiaalipolitiikan koordinoitua sisämarkkinoiden ja yhteisvaluutan puitteissa.

Tämän ohjelman täytäntöönpano ei edellytä lisärahoitusta vaan pikemminkin julkisten menojen uudelleenohjaamista tehokkuuden ja ihmisiin investoimisen parantamiseksi, kuten Lissabonissa ja Feirassa sovittiin.

Lissabonissa määriteltyyn avoimeen koordinoitimenetelmään¹ otetaan mukaan kaikki toimijat ja tarjotaan välineet toimintalinjojen seurantaan ja ohjaukseen. Uuden sosiaalipoliittisen ohjelman olisi tarjottava keskeistä aineistoa vuosittaiseen yhteenvetokertomukseen, jota Lissabonissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto vaati.

Ohjelmakausi yltää vuoteen 2005 saakka. Useat ohjelmassa esitetyistä toimista kattavat koko kyseisen kauden, mutta pääpaino on kolmella ensimmäisellä vuodella. Jotta ohjelma pysyisi samassa tahdissa talous- ja sosiaalialan muutosten kanssa, sen on oltava riittävän joustava ja sitä on tarkistettava kauden puolivälissä vuonna 2003. Tarkistuksen yhteydessä valmistellaan uusia erityistoimia ohjelman loppukaudeksi.

---

¹ Avoimeen koordinoitupolitiikkaan sisältyy politiikan suuntaviivojen, mittareiden, käytännön tavoitteiden ja seurantajärjestelmän laatiminen edistymisen arvioimiseksi vertaisryhmäarvioinnilla.

1.3 Menneisyyteen tukeutuminen – tulevaisuuteen valmistautuminen

Euroopan yhteisö on sitoutunut sosiaalipolitiikkaan pitkään ja tuloksellisesti. Se on tukenut sosiaalipolitiikkaa jäsenvaltioissa 1970-luvulta alkaen. Perustamissopimusten muutosten yhteydessä jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalipolitiikan suhde on muuttunut huomattavasti.

Sopimukseen on kirjattu toissijaisuuden periaate, joka sosiaalialalla perustuu yhteisön ja jäsenvaltioiden – myös alueellisella ja paikallisella tasolla – sekä työmarkkinaosapuolten ja viranomaisten väliseen vuorovaikutukseen kaikilla tasoilla.

Uusimmissa sosiaalialan toimintaohjelmissa 1990-luvulla pyrittiin malliin, jonka keskeisenä osana oli työllisyys.

Amsterdamin sopimus vauhditti eurooppalaista sosiaalipolitiikkaa. Siinä otettiin käyttöön uusi työllisyyttä koskeva osasto ja sisällytettiin perustamissopimukseen pöytäkirja sosiaalipolitiikasta. Siinä yksilöitiin uusia aloja ja välineitä alan toimintaa varten, ja sillä on edistetty seuraavia seikkoja:

- työllisyys on asetettu unionin talouspoliittisen ohjelman keskeiselle sijalle ja sen edistämisestä on tehty yhteinen huolenaihe; näin aloitettiin prosessi kohti avointa koordinoitipolitiikkaa työllisyyden ja työmarkkinoiden alalla; tämä uusi yhteisön politiikka on vauhdittanut työllisyyttä käsitelleen Luxemburgin huippukokouksen esittelemän strategian myötä
- jäsenvaltioita ja yhteisöä on vaadittu koordinoimaan talous- ja työllisyyspolitiikkaa entistä paremmin yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ja synergiaetujen parantamiseksi
- perustamissopimuksen sosiaaliosastoita käsittelevää osastoa on hyödynnetty kehittämällä työmarkkinaosapuolten välisiä neuvotteluja
- on esitetty perustamissopimuksen uusia näkökohtia, kuten sosiaalista syrjäytymistä ja syrjinnän torjuntaa koskevia aloitteita
- miesten ja naisten tasa-arvosta kaikilla elämäntilanteilla on tehty yksi yhteisön tavoitteista.

Jos komission nykyiseen hallitustenväliseen kokoukseen tekemä ehdotus ja erityisesti ehdotus määräänemmistöäänestyksen laajentamisesta hyväksytään, sillä saattaisi olla seurauksia sosiaalipolitiikan tulevan kehityksen kannalta. Yhtä tärkeä tulevan sosiaalipolitiikan kannalta on Euroopan unionin perusoikeuskirja.

* * *

2. HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET

Valmistautuessaan Lissabonin huippukokoukseen komissio esitti joukon asiakirjoja, joissa analysoitiin perusteellisesti Euroopan unionin taloudellista ja sosiaalista tilannetta.² Tässä tiedonannossa käytetään näitä analyysejä lähtökohtana.

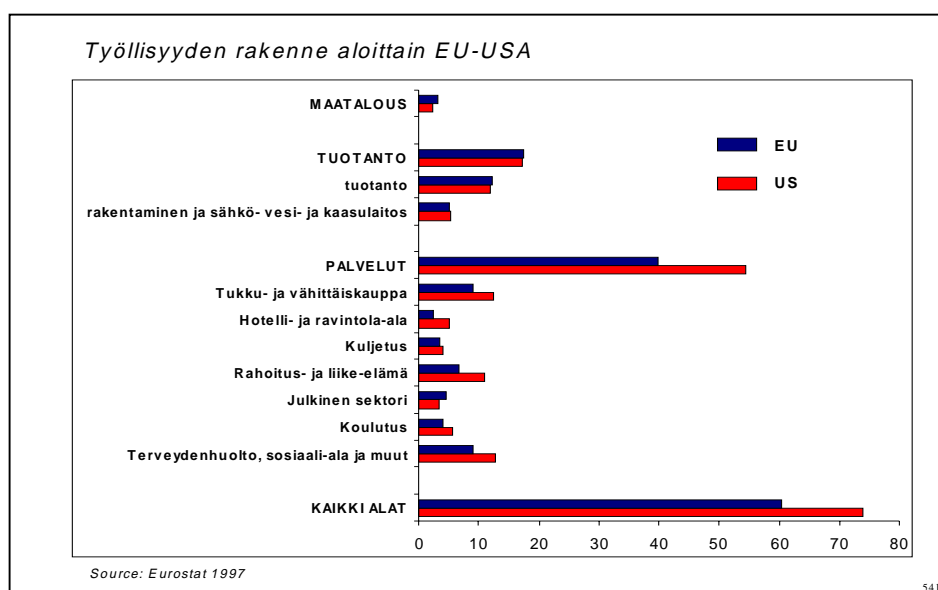
2.1 Työllisyys

Euroopan unioni on edistynyt huomattavasti taloutensa perustan lujittamisessa ja työpaikkojen luomisessa. Työttömyys on kuitenkin edelleen korkea. Noin yhdeksän prosenttia Euroopan työvoimasta on tällä hetkellä työttömänä. Vuoden 1999 keskimääräinen työllisyysaste oli ainoastaan 62 prosenttia.

Lisäksi työllistyminen tietyillä aloilla, kuten palvelualoilla, on suhteellisen alhaista. Naisten ja tiettyjen muiden ryhmien, kuten vanhusten ja vammaisten osallistuminen on liian vähäistä. Komission puheenvuorossa Lissabonin huippukokouksessa tuotiin selvästi esiin Euroopan vajaatyöllistymisen pääpiirteet, jotka esitetään seuraavassa:

- Palveluja koskeva kuilu – työllisyysaste palvelualalla on paljon alhaisempi Euroopan unionissa kuin Yhdysvalloissa.

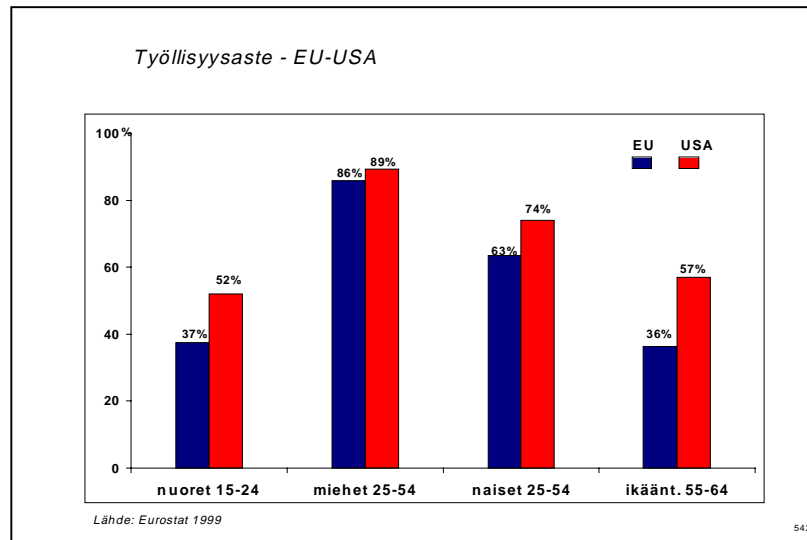
Euroopan unionilla on valtavat työllistämismahdollisuudet lähes kaikilla palvelualoilla

- Sukupuolten välinen kuilu – ainoastaan puolet naisista EU:ssa on työssä. Yhdysvalloissa luku on kaksi kolmasosaa.
- Ikäkuilu – 55–65-vuotiaiden työllistymisaste on liian alhainen.

² Komissio antoi seuraavat asiakirjat: "Lissabonin Eurooppa-neuvosto – Talouden ja yhteiskunnan uudistaminen Euroopassa" (komission puheenvuoro); "eEurope – Tietoyhteiskunta kaikille" (KOM(2000) 78 lopull.); "Tavoitteena osallisuutta edistävä Eurooppa" (KOM(2000) 79 lopull.); "Sosiaalinen kehitys: tulevaisuuden näkymät ja haasteet" (KOM(2000) 82 lopull.); "Työllisyysstrategiat tietoyhteiskunnassa" (KOM(2000) 48 lopull.) ja "Komission kertomus talousuudistuksesta: Kertomus yhteisön tuote- ja pääomamarkkinoiden toiminnasta" (KOM(2000) 26 lopull.).

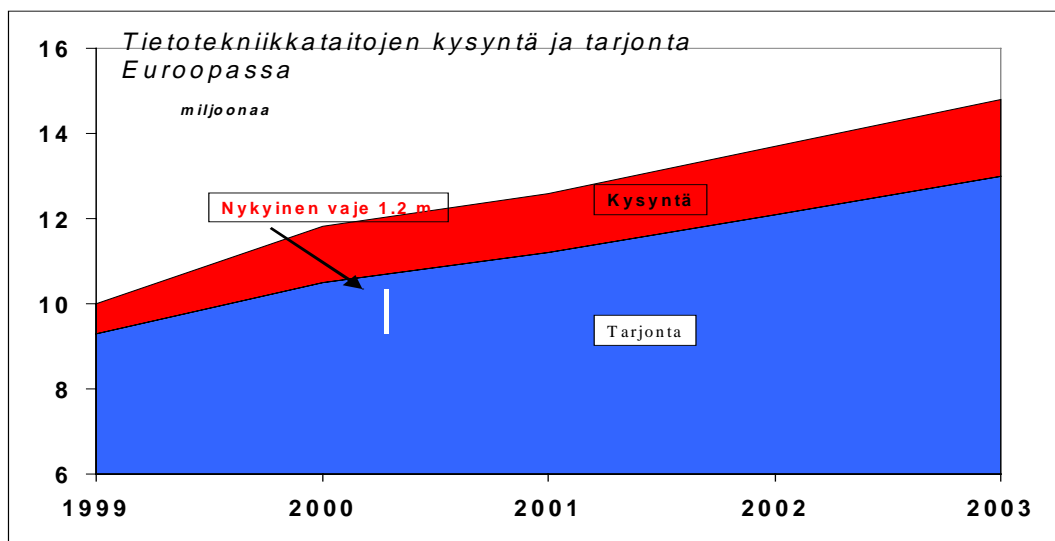
Euroopan unionilla on huomattavat työllistämismahdollisuudet, erityisesti kaikenikäisten

naisten sekä vanhempien miesten osalta.

- Taitoja koskeva kuilu – Euroopan unionissa tarvittavia taitoja varten ei ole vastaavaa tarjontaa. Tämä vaje on erityisen suuri tietotekniikan alalla koko Euroopassa.

Tietotekniikkaan liittyvien taitojen puute Euroopassa on kasvamassa.

- Rakenteellinen pitkäaikaistyöttömyys – puolet työttömistä on ollut työttömänä yli vuoden.
- Huomattavat alueelliset epätasaisuudet sekä Euroopassa että jäsenvaltioissa – Euroopan unionissa työttömyys keskittyy Itä-Saksaan, Ranskaan, Etelä-Italiaan, Espanjaan ja Kreikkaan. Työttömyys on suurinta tietyillä heikommin kehittyneillä alueilla, syrjäisillä alueilla ja taantuvilla teollisuusalueilla

Euroopan työllisyysstrategia on osoittautunut kolmen viime vuoden aikana tehokkaaksi välineeksi kansallisten työmarkkinoiden rakenneuudistuksessa. Tämän strategian lujittaminen on olennaista yhä useampien ja yhä parempien työpaikkojen luomisessa. Kuten joissakin jäsenvaltioissa on jo näkyvissä, kun työllisyysaste nousee, markkinoiden vaatimukset täyttävän työvoiman käytettävyys on olennaisen tärkeä seikka kestäväälle talouskehitykselle ja kasvulle, joka ei kiihdytä inflaatiota.

2.2 Osaamiseen perustuva talous

Näiden haasteiden lisäksi Eurooppa on Yhdysvaltoja jäljessä uuden teknologian, erityisesti Internetin, käyttöönotossa. Uudet eEurope-aloite ja Euroopan tutkimusaluea koskeva aloite tarjoavat kuitenkin toimintatapoja, joilla Yhdysvaltojen etumatkaa voidaan kuroa kiinni. Kaikkien asiaan liittyvien toimijoiden, niin julkisen kuin yksityisenkin sektorin, asianmukaisia toimia tarvitaan, jotta osaamiseen perustuva yhteiskunta ja talous voivat edistää kestävästä talouskasvusta sekä työllisyyden ja sosiaalisen koheesion lisääntymistä.

Tämä edellyttää sitä, että tietoyhteiskunnan välineet ovat saatavilla kohtuuhinnoilla ja että käyttäjille tarjotaan heidän tarpeitaan vastaavaa koulutusta. Epäonnistuminen näiden aiheiden käsittelemisessä voi johtaa syveneviin sosiaalisiin ja taloudellisiin eroihin unionissa.

Henkilöresurssien kehittäminen, erityisesti taitojen ajantasaistaminen ja elinikäisen oppimisen laajentaminen on olennaista osaamiseen perustuvassa yhteiskunnassa. Lisäksi yhtäläinen pääsy koulutukseen ja koulutuksen laatu ovat erittäin tärkeitä asioita tarjottaessa ihmisille todellisia mahdollisuuksia valmistautua nopeasti muuttuviin työolosuhteisiin ja osaamiseen perustuvan talouden vaatimuksiin. Tämä edellyttää kattavan strategian täytäntöönpanoa ja yhtenäisiä pyrkimyksiä kaikilla tasoilla. "e-Learning" -aloitteella aktivoidaan kaikki asiaan liittyvät toimijat, ja aloite edellyttää, että Euroopan yleissivistävät ja ammatilliset koulutusjärjestelmät mukautetaan osaamiseen perustuvaan yhteiskuntaan.

Kun otetaan huomioon, että osaamiseen perustuva talous on hyvin dynaamista, on olennaista parantaa sen toiminnan ymmärtämistä. Osaamiseen perustuvan talouden kehittämisen edellytyksiä koskeva tutkimus tukee politiikan tavoitteita.

2.3 Sosiaalinen tilanne

Jäsenvaltioiden sosiaalijärjestelmien merkittävä tehtävä yhtenäisen yhteiskunnan luomisessa on tunnustettava, nyt kun ne kohtaavat tärkeitä yhteisiä haasteita, jollaisia ovat esimerkiksi tarve mukautua muuttuvaan työmaailmaan, uudet perherakenteet, vallitseva sukupuolten eriarvoisuus, väestörakenteen muutokset, kasvavat tuloerot sekä osaamiseen perustuvan yhteiskunnan vaatimukset. Pitkällä aikavälillä väestörakenteen muutoksilla on suurta vaikutusta työmarkkinoiden rakenteeseen ja työvoiman tarjontaan, ja ne aiheuttavat suuria paineita eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmiin. Tämä edellyttää, että siirtolaisuuden asemaa pohditaan osana strategiassa, jolla torjutaan näitä suuntauksia. Epäonnistuminen sosiaalisen suojelun järjestelmien mukauttamisessa ja uudenaikaistamisessa lisää alityöllistymisen, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vaaraa.

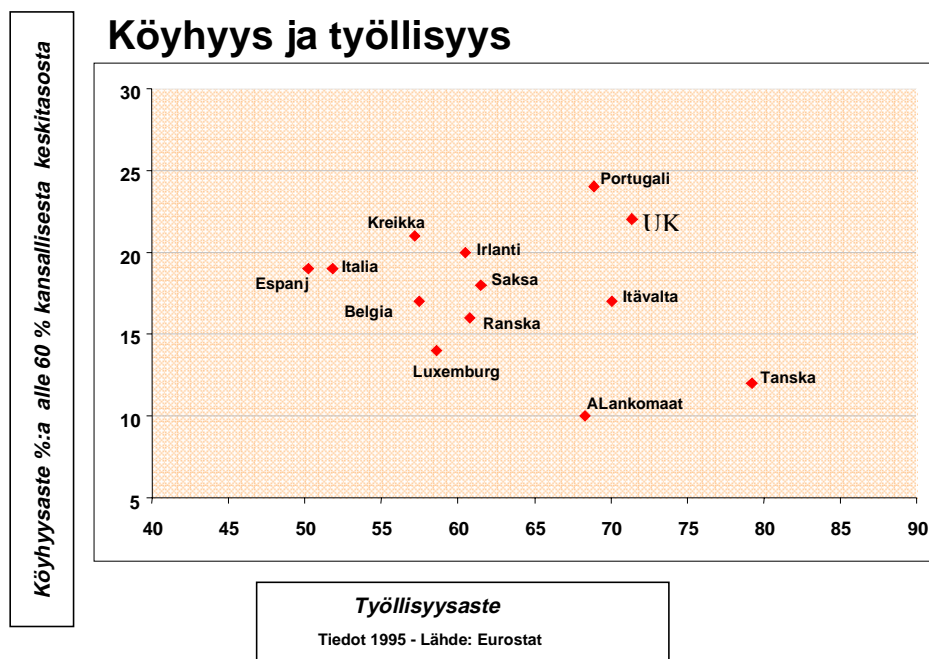
Sosiaalisen suojelun järjestelmien uudenaikaistaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan tukea siirtymistä osaamiseen perustuvaan talouteen ja palvella yhteiskunnassa syntyviä uusia tarpeita. Sosiaalinen suojele kuuluu edelleen jäsenvaltioiden toimivaltaan, mutta Euroopan tasoisella yhteistyöllä helpotetaan yhteistä pohdintaa siitä, miten olisi parasta käsitellä sosiaalisen suojelun järjestelmien uudenaikaistamiseen ja kehittämiseen liittyviä haasteita.

Yksi tärkeimmistä haasteista tällä hetkellä on siirtyminen sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan ohjelmasta sellaiseen ohjelmaan, jossa edistetään sosiaalista osallisuutta ja sisällytetään se kaikkeen poliittiseen päätöksentekoon.

Työttömyys on suurin yksittäinen syy köyhyteen. Lähes kahta kolmasosaa työttömistä uhkaa köyhyys. Sen vuoksi työpaikka on paras turva sosiaalista syrjäytymistä vastaan. Työllisyys ei kuitenkaan yksin ratkaise kaikkia ongelmia.

Työllisyyslukujen vertaaminen köyhyyslukuihin³ osoittaa, että köyhyys saattaa olla suhteellisen laajalle levinnyttä joissakin sellaisissakin jäsenvaltioissa, joissa on korkea työllisyystaso. Työllisyystason kohottaminen ja työttömyyden alentaminen vähentäisivät köyhyttä huomattavasti varsinkin niissä jäsenvaltioissa, joissa on tällä hetkellä alhainen työllisyystaso. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää huomiota niihin, jotka ovat syrjäytymisvaarassa työmarkkinoilta, investoimalla ihmisiin heidän työllistyvyytensä parantamiseksi ja vähentämällä työmarkkinoille pääsyä estäviä tekijöitä. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää monitahoista politiikkaa, joka ulottuu työmarkkina-aiheita laajemmalle ja jonka tavoitteena on lisätä sosiaalista osallisuutta ja yhteiskunnan toimintaan osallistumista.

Työllisyys ei yksin ratkaise kaikkia ongelmia.

543

2.4 Laajentuminen

Ehdokasmaiden tavoitteena niiden pyrkiessä liittymään Euroopan unioniin on maiden talouden, yhteiskunnan ja sosiaalijärjestelmien kehittäminen jäsenvaltioiden linjojen mukaisesti. Niiden tavoitteena on nostaa elintasoja ja vähimmäisstandardeja sekä parantaa taloutta ja työllisyyttä

³ Köyhyyden mittaamiseen käytetty tuloraja on alle 60 prosenttia kyseisen maan mediaanitulosta (Eurostatin määritelmä). Indikaattoreiden ja tilastojen parantaminen on olennaista, jotta edistetään köyhyyden ja syrjäytymisen torjuntaa jäsenvaltioissa.

pitkällä aikavälillä. Valmistautumalla Euroopan unionin jäsenyyteen ehdokasmaat ovat jo hyväksymässä kattavaa laki- ja sääntökokoelmaa, jolla varmistetaan yhdenmukaisuus Euroopan unionin sosiaalialan lainsäädännön kanssa liittymiseen mennessä. Ehdokasmailla on edessään suuria haasteita muuttaessaan ja mukauttaessaan järjestelmiään, ja tämän lisäksi niiden on kohdattava monia samoja ongelmia, joita nykyiset Euroopan unionin jäsenvaltiot pyrkivät ratkaisemaan.

2.5 Kansainvälistyminen

Kansainvälistyminen ja globalisoituminen ovat tärkeitä tekijöitä talouden ja kaupan muutoksissa, jotka kohtaavat Eurooppaa ja sen yhteiskuntajärjestelmiä. Muutosten omaksuminen ei merkitse sosiaalisten tavoitteiden hylkäämistä. Pikemminkin se vahvistaa taloudellista tarvetta sosiaalisiin investointeihin hyvin suunnitellun sosiaalipolitiikan kautta. Euroopan talouden suorituskyky riippuu enemmän kuin koskaan aikaisemmin kansalaisten tuottavuudesta ja innovatiivisuudesta. Euroopan työvoiman taidot ja sopeutumiskyky vaikuttavat voimakkaasti osaamiseen investointiin, lisäarvon luomiseen, uuden taloudellisen toiminnan aikaansaamiseen ja muutoksen hallintaan.

3. LÄHESTYMISTAPA

3.1 Laadun edistäminen

Uusi sosiaalipoliittinen ohjelma käsittää joukon toimia, jotka on suunniteltu varmistamaan se, että talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan välisestä dynaamisesta vuorovaikutuksesta saadaan täysi hyöty ja että kyseistä vuorovaikutusta edistetään. Keskeisenä sanomana on, että kasvu sinänsä ei ole tavoite vaan pelkkä keino saavuttaa parempi elintaso kaikille. Sosiaalipolitiikka tukee talouspolitiikkaa, ja työllisyydellä on taloudellisten arvojen lisäksi myös sosiaalisia arvoja.

Yleistavoitteena on laadun parantaminen menestyvän talouden, entistä useampien ja parempien työpaikkojen sekä osallisuuteen kannustavan yhteiskunnan edistämiseksi: vahva kumppanuus, vuoropuhelu ja osallistuminen kaikilla tasoilla, hyvien palvelujen ja hyvän hoidon saatavuus, sekä muuttuvaan yhteiskuntaan ja talouteen mukautettu sosiaalinen suojelu. Liike-elämästä tutun laatukäsitteen laajentaminen kaikkialle talouteen ja yhteiskuntaan kehittää talous- ja sosiaalipolitiikan välistä suhdetta.

Tällainen lähestymistapa tarkoittaa pyrkimystä saavuttaa kilpailukykyinen asema, täystyöllisyys ja laadukas työ, laadukkaat työmarkkinasuhteet sekä laadukas sosiaalipolitiikka.

- **Täystyöllisyys** tarkoittaa entistä useampien työpaikkojen luomista. **Laadukas työ** tarkoittaa parempia työpaikkoja ja entistä tasapainoisempaa työelämän ja yksityiselämän yhdistämistä, mistä hyötyvät niin yksilö, talous kuin yhteiskuntakin. Se edellyttää entistä parempaa työllisyyspolitiikkaa, kohtuullista palkkaa sekä yritysten ja yksilöiden tarpeisiin mukautettua työn organisointia. Se perustuu hyviin taitoihin, oikeudenmukaisiin työstandardeihin ja kohtuulliseen työterveys- ja työturvallisuustasoon, ja siihen sisältyy ammatillisen sekä maantieteellisen liikkuvuuden edistäminen.
- **Laadukas sosiaalipolitiikka** edellyttää korkeatasoista sosiaalista suojelua, hyviä sosiaalipalveluja kaikille ihmisille Euroopassa, todellisia mahdollisuuksia kaikille sekä perusoikeuksien ja sosiaalisten oikeuksien takaamista. Hyvää työllisyys- ja

sosiaalipolitiikkaa tarvitaan tukemaan tuottavuutta ja edistämään sopeutumista muutokseen. Lisäksi niillä on keskeinen asema siirryttäessä osaamiseen perustuvaan talouteen.

- **Työmarkkinasuhteiden laadun** määräävät kyky saada aikaan yksimielisyyttä tilanneanalyysistä sekä keinoista, joilla ohjelmaa voidaan mukauttaa ja uudistaa. Tähän sisältyy myös kyky käsitellä teollisuuden muutoksia ja yritysten rakenneuudistuksia menestyksellisesti.

3.2 Toimijat

Ohjelman olisi perustuttava parannettuun hallintotapaan. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikille osallistujille ja toimijoille annetaan aktiivinen osa, jonka ansiosta ne voivat osallistua tähän ohjelmaan liittyvien toimintalinjojen hallintaan. Kaikilla toimijoilla, kuten Euroopan unionin toimielimillä, jäsenvaltioilla, alue- ja paikallistasolla, työmarkkinaosapuolilla, kansalaisyhteiskunnalla ja yrityksillä on keskeinen asema.

Komissio tekee kaikki asiaan liittyvät ehdotukset käyttämällä aloiteoikeuttaan.⁴ Lisäksi se toimii vauhdittajana ja tukee jäsenvaltioiden ja muiden toimijoiden politiikkaa kaikin käytettävissään olevin keinoin. Se myös seuraa ja ohjaa ohjelman toteuttamista. **Ministerineuvoston** ja **Euroopan parlamentin** on täytettävä lainsäädäntövelvollisuutensa. Jäsenvaltioiden **hallitusten** sekä **alue- ja paikallisviranomaisten** olisi toteutettava omia toimintalinjojaan ohjelman toteuttamiseksi. **Työmarkkinaosapuolten kaikilla tasoilla** on täytettävä oma osansa erityisesti neuvottelemalla sopimuksia, uudenaikaistamalla ja mukauttamalla sopimuskehystä sekä edistämällä vakaata makrotaloudellista politiikkaa. **Kansalaisjärjestöt** otetaan tiiviisti mukaan osallisuutta edistävän politiikan ja yhtäläisten mahdollisuuksien kehittämiseen.

Kaikkien toimijoiden olisi – asianmukaiseen aikaan – hoidettava tehtävänsä siinä dynaamisessa ja interaktiivisessa prosessissa, jota tämän ohjelman täytäntöönpano edellyttää.

3.3 Keinot

Näiden ensisijaisten toimien toteuttaminen edellyttää kaikkien käytettävissä olevien keinojen yhdistämistä riittävällä tavalla. Käytettävissä ovat pääasiassa seuraavat keinot:

- **Avoin koordinoitimenetelmä**, jota ehdotettiin Luxemburgin työllisyysprosessissa ja jota kehiteltiin edelleen Lissabonin ja Feiran Eurooppa-neuvostossa.
- **Lainsäädäntö:** Standardeja olisi kehitettävä tai tarvittaessa mukautettava sosiaalisten perusoikeuksien kunnioittamisen ja uusiin haasteisiin vastaamisen varmistamiseksi. Tällaiset standardit voivat myös syntyä Euroopan tason työmarkkinaosapuolten tekemien sopimusten tuloksena.
- **Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu:** tehokkain tapa uudenaikaistaa sopimussuhteita, mukauttaa työn organisointia ja kehittää riittävä tasapaino joustavuuden ja turvallisuuden välille.

---

⁴ Liitteessä 1 esitetään komission uudet ehdotukset ja liitteessä 2 käsiteltävinä olevat ehdotukset.

- **Rakennerahastot**, erityisesti **Euroopan sosiaalirahasto**, yhteisön pääasiallisina rahoitusvälineinä politiikan tukemisessa.
- Komissio ehdottaa tarvittaessa **ohjelmia**, joilla tuetaan poliittisten aloitteiden kehittämistä.
- **Valtavirtaistamista** lujitetaan ja kehitetään edelleen yhtenä välineenä.
- **Toimintalinjojen analysointi ja tutkimus** tukevat tämän sosiaalipoliittisen ohjelman täytäntöönpanoa. Tämän tuloksena pitäisi tuottaa säännöllisiä raportteja, jotka koskevat työllisyyttä, sukupuolten tasa-arvoa, yhteiskunnallista tilannetta ja työmarkkinasuhteita.

Sosiaalialalla toimivien eurooppalaisten virastojen olisi edistettävä tätä toimintaa. Tämä koskee erityisesti Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiötä (Dublin), Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastoa (Bilbao), rasmin ja muukalaisvihan seurantakeskusta (Wien), Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskusta Cedefopia (Thessaloniki) ja Euroopan koulutussäätiötä (Torino).

4. TAVOITTEET JA TOIMET

Uuden ohjelman menestyksellä täytäntöönpano seuraavien vuosien aikana perustuu konkreettisiin tavoitteisiin, jotka pyritään saavuttamaan hyödyntämällä kaikkia asianmukaisia yhteisön välineitä ja aktivoimalla kaikki sosiaalialalla toimivat tahot. Sillä on keskeinen asema talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan yhdistämisessä tavalla, jolla maksimoidaan talouden dynamiikka, työllisyyden kasvu ja sosiaalinen koheesio. Tämä edellyttää mahdollisimman hyvän synergiaedun varmistamista ja yhdenmukaisuutta muiden toimintalinjojen, kuten talous-, yritys-, alue-, tutkimus- ja koulutuspolitiikan sekä tietoyhteiskunnan ja laajentumiseen valmistautumisen kanssa.

Kaikki ehdotetut toimet eivät ole uusia, mutta niitä, jotka ovat jo käynnissä, on suunnattu uudelleen Lissabonissa annettujen poliittisten suuntaviivojen mukaan. Komission jo ehdottamat toimet olisi hyväksyttävä ja pantava täytäntöön.

4.1 Täystyöllisyys ja työn laatu

4.1.1 Uusia ja entistä parempia työpaikkoja

4.1.1.1 Tavoite

Tavoitteena on Euroopan täystyöllisyyden toteuttaminen, niin että työllisyysaste nousisi mahdollisimman lähelle 70:ää prosenttia ja naisten määrä työmarkkinoilla lisääntyisi yli 60 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä, kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden eri lähtökohdat.

Työllisyyden, yrittäjyyden ja korkeatasoisen työelämän edistäminen on strategian keskeinen osa. Työmarkkinoiden rakenteeseen – ja erityisesti työmarkkinoiden eriytymiseen sukupuolittain sekä vähäistä ammattitaitoa vaativiin ja matalapalkkaisiin töihin – on kiinnitettävä huomiota. Kaikkien sosiaaliryhmien työmarkkinoille pääsyä on parannettava.

Tavoitteena ei näin ollen ole ainoastaan uusien, vaan myös hyvälaatuisten, erityisesti osaamiseen perustuvaan talouteen liittyvien työpaikkojen luominen. Euroopan

työllisyysstrategian kehittämällä on tärkeä tehtävä näiden mahdollisuuksien hyödyntämisessä esimerkiksi

- keskittämällä toimet ihmisten työllistettävyyden parantamiseen ja taitoja koskevan koulun pienentämiseen erityisesti kehittämällä elinikäistä oppimista, oppimista sähköisiä välineitä hyödyntäen sekä tieteellistä ja teknistä koulutusta
- edistämällä yrittäjyyttä ja työpaikkojen perustamista, jota kannustetaan luomalla suotuisa ympäristö innovatiivisten liiketoimien, erityisesti pk-yritysten perustamiseksi ja niiden toiminnan kehittämiseksi
- luomalla toimintaedellytykset ja poistamalla kaikki loput esteet palvelualan kehittämistä, jotta palvelualalle, myös sosiaalitalouteen, saataisiin luotua työpaikkoja
- asettamalla yhdenvertaiset mahdollisuudet entistä useammin etusijalle, kehittämällä kattava lähestymistapa työvoiman ja yritysten mukauttamiseksi uusiin työn organisointimalleihin ja lujittamalla kaikkien toimijoiden, myös työmarkkinaosapuolten osallistumista
- pyrkimällä tuote-, palvelu- ja pääomamarkkinoiden taloudelliseen uudistamiseen ja lujittamalla niiden koordinoitua vakautta pyrkivän makrotalouspolitiikan kanssa sekä edistämällä tällaista politiikkaa talouskasvuun liittyvän työllisyyskasvun lujittamiseksi
- kehittämällä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmiä niin, että niissä toteutetaan kaikille suunnatun elinikäisen oppimisen strategiaa.

Työllisyysstrategia edellyttää toimintaa kaikilla tasoilla – Euroopan yhteisön sekä jäsenvaltioiden keskus-, alue- ja paikallistasolla.

4.1.1.2 Toiminta

- Jatketaan Luxemburgin prosessin lujittamista esittämällä vuosittain luonnos yhteiseksi työllisyysraportiksi sekä esitys työllisyyspolitiikan suuntaviivoiksi ja suosituksiksi (olennaisten aiheiden lujittaminen ja kehittäminen edelleen, tarvittaessa myös määrälliset tavoitteet); sisällytetään Lissabonin huippukokouksen päätelmät työllisyyden suuntaviivoihin vuonna 2001 sekä tarkastellaan ja arvioidaan strategian vaikutuksia vuonna 2002.
- Tehdään ehdotus komission päätökseksi edistämistoimista työllisyyden alalla (perustamissopimuksen 129 artikla).
- Vahvistetaan elinikäisen oppimisen teemaa osana työllisyyden suuntaviivoja.
- Jatketaan työmarkkinapolitiikan arvioinnin kehittämistä vertaisarviointiin perustuen sekä vaihdetaan hyviä käytäntöjä.
- Kehitetään edelleen yhteisiä määrällisiä ja laadullisia indikaattoreita.
- Kehitetään järjestelmällinen ja säännöllinen arviointi siitä, kuinka korkean työllistymisen tavoite otetaan huomioon yhteisön politiikka ja toimien muotoilussa ja täytäntöönpanossa (EY:n perustamissopimuksen 127 artikla).

- Lujitetaan Euroopan sosiaalirahaston asemaa tärkeimpänä yhteisön välineenä henkilöresurssien kehittämisessä osana työllisyysstrategian toteuttamista. Arvioidaan rakennerahastojen ja erityisesti ESR:n tuen vaikutuksia työllisyyteen ja sosiaalipolitiikkaan. Kiinnitetään erityistä huomiota yhteisön Equal-, Interreg III-, Leader+- ja Urban-aloitteessa kehitettyihin innovaatioihin ja hyviin käytäntöihin.
- Tuetaan työllisyysstrategian paikallista ja alueellista ulottuvuutta.
- Varmistetaan johdonmukaisuus ja entistä suurempi synergia talous-, rakenne- ja työllisyyspolitiikan välillä, erityisesti työllisyyden suuntaviivojen ja talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen valmistelussa ja täytäntöönpanossa.

- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia
  - edistämään uutta työllisyysstrategiaa ja tekemään sen osalta entistä järjestelmällisempää yhteistyötä
  - kehittämään erityisesti elinikäistä oppimista koskevaa vuoropuhelua ja neuvotteluja kaikilla asianmukaisilla tasoilla työllisyyden edistämiseksi
  - aloittamaan Euroopan tasolla sellaisten yhteisten tavoitteiden kehittäminen, jotka toimivat vertailukohtina kansallisen tason työmarkkinatoimissa työllisyyden suuntaviivojen perusteella.

4.1.2 Muutoksen ennakoiminen ja hallinnointi sekä uuteen työympäristöön mukautuminen

4.1.2.1 Tavoite

Tavoitteena on myönteisen ja aktiivisen lähestymistavan luominen edistämällä riittävää tiedottamista sekä yrityksille että työntekijöille, käsittelemällä taloudellisen ja markkinoiden integraation (sulautumat, hankinnat jne.) aiheuttamia vaikutuksia työllisyyteen ja yhteiskuntaan sekä mukauttamalla työehtoja ja sopimussuhteita uuteen talouteen joustavuuden ja turvallisuuden tasapainon edistämiseksi.

Tämä edellyttää voimakasta toimintaa työmarkkinaosapuolilta kaikilla tasoilla (Euroopan, kansallisen, alakohtaisen sekä yritystason vastuu), yritysten ja työntekijöiden välisen jaetun vastuun kehittämistä työvoiman työllistyvyyden sekä ammatillisen ja maantieteellisen liikkuvuuden osalta, työsuhteiden sekä työmarkkinaosapuolten työskentelytapojen uudenaikaistamista ja parantamista, riittävän tiedottamisen ja kuulemismenettelyjen kehittämistä sekä kiistojen ratkaisuun ja välittämiseen käytettävien välineiden luomista. Viranomaisten olisi tarjottava riittävää tukea ja olosuhteet näiden muutosten tukemiseksi.

Olellaisen tärkeää on työterveyden ja työturvallisuuden edistäminen sekä sen varmistaminen, että alan lainsäädäntöä ja liitännäistoimenpiteitä muutetaan asianmukaisesti uusien tietojen ja teknisen kehityksen mukaisesti.

4.1.2.2 Toiminta

- Lujitetaan työllisyysstrategian sopeutumiskykyä koskevaa ulottuvuutta.

- Aloitetaan työmarkkinaosapuolten kuuleminen perustamissopimuksen 138 artiklan perusteella työsuhteiden uudenaikaistamisesta ja parantamisesta.
- Seurataan tilapäistyötä koskevia neuvotteluja.
- Kuullaan työmarkkinaosapuolia tarpeesta perustaa Euroopan tasolle vapaaehtoisia välitys- ja sovittelumekanismeja kiistojen ratkaisemiseksi.
- Täydennetään ja kodifoidaan työaikaa koskevaa yhteistä lainsäädäntöä.
- Hyväksytään vireillä olevat, erityisesti eurooppayhtiön perussääntöä ja työntekijöille tiedottamista sekä heidän kuulemistaan koskevat lainsäädäntöehdotukset.
- Kodifoidaan ja yksinkertaistetaan työterveyttä ja työturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä.
- Muutetaan ja parannetaan nykyistä lainsäädäntöä ottaen huomioon yhteisön oikeuskäytäntö ja muuttuva työmaailma (esim. maksukyvyttömyys sekä työterveys ja työturvallisuus).
- Edistetään hyvien käytäntöjen vaihtoa ja levittämistä (European Work Organisation Networkin kautta).
- Esitetään tiedonanto ja toimintasuunnitelma työntekijöiden taloudellisesta osallistumisesta.
- Tuetaan yhtiön sosiaaliseen vastuuseen ja muutostenhallintaan liittyviä aloitteita antamalla tiedonanto.
- Käsitellään julkisten hankintamenettelyjen sosiaalisia näkökulmia antamalla tiedonanto.
- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia
  - jatkamaan tarvittaessa edelleen yleisiä ja työehtosopimusneuvotteluja työn organisointiin ja työn uusiin muotoihin liittyvistä aiheista
  - aloittamaan keskustelut, jotka voivat johtaa neuvotteluihin yritysten ja työntekijöiden jaetusta vastuusta työvoiman työllistettävyyden ja sopeutumiskyvyn ja erityisesti ammatillisen liikkuvuuden osalta.
- Kehotetaan Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiötä (Dublin) toteuttamaan riittävä muutosta koskeva tiedotusmekanismi, joka toimisi samalla tiedonvaihtoforumina.
- Kehitetään edelleen yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategiaa antamalla tiedonanto.

4.1.3 Osaamisen perustuvan talouden mahdollisuuksien hyödyntäminen

4.1.3.1 Tavoite

Tavoitteena on vauhdittaa osaamiseen perustuvan yhteiskunnan kehittämistä työpaikkojen lisäämiseksi Euroopassa.

Tämä edellyttää Euroopan työllisyysstrategian mukaisten osaamiseen perustuvan yhteiskunnan tavoitteiden lujittamista, elinikäisen oppimisen varmistamista, taitojen ja sukupuolten välisen

kuilun kuromista umpeen, uusien työn organisointimuotojen edistämistä uudessa taloudessa sekä vammaisten työllistämistä.

4.1.3.2 Toiminta

- Kehitetään edelleen osaamiseen perustuvaan yhteiskuntaan liittyviä näkökohtia työllisyysstrategiassa.
- Edistetään tutkimuslaitosten, tiedekeskusten, yliopistojen ja koulujen välistä tiiviimpää yhteistyötä Euroopan tasolla Euroopan kansalaisten tieteellisen kulttuurin vahvistamiseksi ja useampien ihmisten houkuttelemiseksi työskentelemään tieteen ja tekniikan alalle.
- Kehitetään edelleen eEurope-toimintasuunnitelman henkilöresursseja koskevaa näkökulmaa.
- Parannetaan naisten työllistyvyyttä ja pääsyä tietotekniikka-alan ja muiden tieteellisten ja teknisten alojen työpaikkoihin erityisesti parantamalla naisten osallistumismahdollisuuksia alan koulutukseen.
- Valvotaan Euroopan sosiaalirahaston uuden ohjelman täytäntöönpanoa ja korostetaan tietotekniikka-alaan liittyviä investointeja ja koulutusta.
- Tunnistetaan ja levitetään hyviä toimintatapoja tiiviissä yhteistyössä tietoyhteiskunnan sosiaalisia ja työllisyysnäkökohtia käsittelevän korkean tason työryhmän (ESDIS) kanssa.
- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia keskittämään keskustelut elinikäiseen oppimiseen ja tietotekniikkaan liittyvän työn uusiin muotoihin.

4.1.4 Liikkuvuuden edistäminen

4.1.4.1 Tavoite

Tavoitteena on varmistaa työntekijöiden liikkuvuuden todellinen toteutuminen poistamalla maantieteellisen liikkuvuuden esteet. Seurataan edelleen työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien yhteisön sääntöjen soveltamista, tarkastellaan tarvetta erityistoimiin osaamiseen perustuvan talouden tärkeimmillä aloilla ja kehitetään liikkuvuutta edistäviä tukimekanismeja, myös uuden teknologian käyttöä.

Tähän kuuluu niiden käytännön ja lainsäädännöllisten ongelmien käsittely, joita työntekijät kohtaavat harjoittaessaan oikeuttaan liikkua vapaasti, ja sosiaaliturvaan, erityisesti lisäeläkkeisiin, liittyvien esteiden poistaminen sekä esteiden poistaminen jäsenvaltioiden ja alueiden välisestä yhteistyöstä, työnvälityspalvelut ja sosiaaliturvalaitokset mukaan lukien.

On tärkeää lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, joka koskee EU:n ulkopuolisten valtioiden kansalaisten maahanpääsy- ja asumisedellytyksiä. Lähentäminen olisi tehtävä yhteisten arviointien perusteella, joissa otetaan huomioon väestörakenteen muutokset, tilanne työmarkkinoilla sekä tilanne lähtömaassa.

4.1.4.2 Toiminta

- Hyväksytään nykyiset ehdotukset siirtotyöläisten sosiaaliturvasta annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 yksinkertaistamisesta ja soveltamisalan laajentamisesta koskemaan kolmansien

maiden kansalaisia sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annetun asetuksen N:o 1612/68 yksinkertaistamisesta ja soveltamisalan laajentamisesta.

- Perustetaan eläkefoorumi eläkeasioiden ja liikkuvuuden käsittelemiseksi kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa antamalla tiedonanto.
- Ehdotetaan lisäeläkkeiden siirtoa koskevaa lainsäädäntöä foorumissa käydyin keskustelun perusteella.
- Parannetaan yhteistyötä kaikkien niiden osapuolten välillä, jotka pyrkivät ratkomaan oikeudellisia ja käytännön ongelmia, jotka haittaavat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta.
- Käsitellään julkisten palvelujen vapaassa liikkuvuudessa vielä esiintyviä ongelmia antamalla tiedonanto.
- Tarkistetaan Euroopan työnvälitysverkostoa EURESia koskevat säännöt.
- Toteutetaan erityistoimia tutkijoiden, opiskelijoiden, harjoittelijoiden, opettajien ja kouluttajien liikkuvuutta estävien tekijöiden poistamiseksi.

4.2 Sosiaalipolitiikan laatu

4.2.1 Sosiaalisen suojelun uudenaikaistaminen ja parantaminen

4.2.1.1 Tavoite

Tavoitteena on uudenaikaistaa ja parantaa sosiaalista suojelua, niin että se vastaa osaamiseen perustuvan talouden sekä yhteiskunta- ja perherakenteiden muutoksiin, ja ottaa sosiaalinen suojelu huomioon tuotannontekijänä.

Käytännössä tämä tarkoittaa sosiaalisen suojelun järjestelmien mukauttamista niin, että työ on kannattavaa ja tuottaa turvatun toimeentulon, palkat turvataan ja eläkejärjestelmistä tehdään kestäviä, edistetään sosiaalista osallistumista ja varmistetaan korkeatasoinen ja kestävä terveydenhuolto.

Jäsenvaltioiden välisen yhteistyön lujittaminen ja asianmukaisten toimijoiden (työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen ja sosiaaliturvalaitosten) saaminen mukaan toimintaan on olennaisen tärkeää. Se auttaa jäsenvaltioita vastaamaan haasteisiin, joita ne kohtaavat tällä alalla.

4.2.1.2 Toiminta

- Perustetaan sosiaalista suojelua käsittelevä komitea.
- Osallistutaan pohdintaan sosiaalisen suojelun ja erityisesti eläkkeiden tulevaisuudesta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä antamalla tiedonanto.
- Tuetaan sosiaalista suojelua käsittelevän komitean työtä; tarkoituksena on kehittää tavoitteita ja indikaattoreita sekä kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa; tähän sisältyy myös tasa-arvonäkökohtien huomioon ottaminen paremmin sosiaalisen suojelun järjestelmissä.

- Esitetään sosiaalista suojelua koskeva vuosikertomus Euroopan tason tavoitteiden perusteella; tarkoituksena on valmistella sosiaalista suojelua koskevaa komission ja neuvoston yhteistä vuosikertomusta.
- Luodaan tiivistä yhteistyötä yhteisön toimielinten, työmarkkinaosapuolten ja sosiaaliturvalaitosten välille uudenaikaistamista koskevan ohjelman kehittämiseksi.
- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia keskustelemaan panoksestaan sosiaaliturvan uudenaikaistamiseen ja parantamiseen ja kehittämään sitä.

4.2.2 Sosiaalisen osallisuuden edistäminen

4.2.2.1 Tavoite

Tavoitteena on torjua ja poistaa köyhyyttä ja syrjäytymistä sekä antaa kaikille mahdollisuus integroitua ja osallistua talouselämään ja yhteiskunnalliseen elämään.

Tämä edellyttää yhdenmukaista ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa hyödynnetään kaikkia asianmukaisia toimintalinjoja ja johon sisällytetään tasa-arvonäkökulma. Erityisen tärkeässä asemassa on yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, koska niiden kautta saadaan perustaidot.

Sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen edellyttää lisäksi vahvaa kumppanuutta kaikilla tasoilla viranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen ja muiden asianomaisten osapuolten välillä.

Lissabonin ja Feiran Eurooppa-neuvoston kokouksissa esitetty alaa koskeva avoin koordinoitimenetelmä tukee kansallisten toimintasuunnitelmien yhteydessä jäsenvaltioiden yhteisiä pyrkimyksiä edistää sosiaalista osallisuutta. Sillä luodaan asianmukaiset indikaattorit, tavoitteet ja mittausmekanismit, joilla voidaan seurata ja arvioida, miten näillä toimintalinjoilla ja suunniteluilla on onnistuttu saamaan mukaan ja integroitumaan erityisryhmät, myös vammaiset.

4.2.2.2 Toiminta

- Torjutaan sosiaalista syrjäytymistä hyväksymällä esitetty ehdotettu toimintaohjelma.
- Sovitaan tavoitteista, kehitetään indikaattoreita, lujitetaan tilastoja ja laaditaan tutkimuksia kaikilla asianmukaisilla aloilla avoimen koordinoitimenetelmän tukemiseksi.
- Aloitetaan EY:n perustamissopimuksen 137 artiklan 2 kohdan mukaisesti kaikkien asianmukaisten toimijoiden kuuleminen parhaista tavoista ja keinoista saada työmarkkinoilta syrjäytyneet ihmiset integroitumaan.
- kehitetään yhteisön politiikkaa koulutuksen alueella jäsenmaiden tukemiseksi
- Arvioidaan ESR:n ja Equal-yhteisöaloitteen vaikutukset sosiaalisen osallisuuden edistämiseen.
- Edistetään heikoimmassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten, etnisten ryhmien ja uusien siirtolaisten parempia työllistymismahdollisuuksia ehdottamalla työllisyyden suuntaviivojen voimistamista.

- Julkaistaan vuosikertomus osallisuutta edistävästä politiikasta.

4.2.3 Sukupuolten tasa-arvon edistäminen

4.2.3.1 Tavoite

Tavoitteena on naisten täysivaltainen osallistuminen taloudelliseen, tieteelliseen, yhteiskunnalliseen ja poliittiseen elämään sekä kansalaisyhteiskuntaan demokratian keskeisenä osana. Kyse ei ole ainoastaan oikeuksista, vaan myös sosiaalisen ja taloudellisen edistyksen keskeisestä osasta.

Naisten ja miesten tasa-arvoon tähtäviä pitkäaikaisia sitoumuksia Euroopan tasolla olisi laajennettava ja tasa-arvonäkökulma sisällytettävä kaikkiin asianmukaisiin toimintalinjoihin. Keskeinen käsiteltävä aihe on naisiin kohdistuva väkivalta.

4.2.3.2 Toiminta

- Pannaan täytäntöön sukupuolten tasa-arvoa koskeva puitestrategia erityisesti hyväksymällä ja panemalla täytäntöön ehdotettu sukupuolten tasa-arvoa koskeva yhteisön erityisohjelma ja lujitetaan edelleen yhtäläisiä oikeuksia hyödyntämällä täysin perustamissopimusta (13 artiklan mukainen ehdotus direktiiviksi yhtäläisestä kohtelusta muualla kuin työssä ja ammatissa).
- Hyväksytään ehdotettu muutos vuonna 1976 annettuun yhtäläistä kohtelua koskevaan direktiiviin.
- Seurataan tiiviisti työllisyysstrategian neljännen pilarin täytäntöönpanoa ja lujitetaan sitä.
- Edistetään, seurataan ja arvioidaan sukupuolten tasa-arvoa julkishallinnossa kaikilla tasoilla.
- Edistetään, seurataan ja arvioidaan sukupuolten tasa-arvoa tieteen ja tekniikan alalla kaikilla tasoilla
- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia lujittamaan vuoropuheluaan kiinnittämällä erityistä huomiota
- yhtäläiseen palkkaukseen
- sukupuoleen perustuvaan työmarkkinoiden eriytymisen torjuntaan
- perhe- ja työelämän yhteensovittamiseen.

4.2.4 Perusoikeuksien lujittaminen ja syrjinnän torjunta

4.2.4.1 Tavoite

Tavoitteena on varmistaa sosiaalisten perusoikeuksien kehittäminen ja noudattaminen keskeisenä osana oikeudenmukaista yhteiskuntaa sekä ihmisarvon kunnioittamista ja taata henkilötietojen suoja työsuhteessa.

Tämä edellyttää oikeuksien lujittamista edelleen – nykyinen lainsäädäntö huomioon ottaen – tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhtäläisen kohtelun periaatetta koskevan direktiivin hyväksymisen jälkeen Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja perustamissopimuksen 13 artiklaan perustuvien komission kahden muun syrjinnänvastaisen ehdotuksen hyväksyminen vuonna 2000 vauhdittaa alan kehittämistä ja lisää rasismin vastaisen toiminnan näkyvyyttä.

Tasa-arvoisen kohtelun olisi koskettava myös laillisesti Euroopan unionissa asuvia unionin ulkopuolisten maiden kansalaisia, ja erityisesti niitä, jotka ovat asuneet maassa pitkään, jotta lujitetaan heidän integroitumistaan isäntämaahan.

4.2.4.2 Toiminta

- Hyväksytään ehdotus direktiiviksi rotuun ja etniseen alkuperään, uskontoon, vammaisuuteen, ikään ja seksuaaliseen suuntautuneisuuteen perustuvan syrjinnän torjumiseksi työmarkkinoilla.
- Hyväksytään ja pannaan täytäntöön ehdotettu syrjinnän torjumista koskeva toimintaohjelma.
- Järjestetään tiedotuskampanjoita rasismin ja muukalaisvihan torjumiseksi.
- Annetaan raportti rasismin ja muukalaisvihan seurantakeskuksen toiminnasta.
- Seurataan tiedonannon ”Esteetön Eurooppa vammaisille” toteuttamista ja valmistellaan toteuttamista koskeva raportti.
- Ehdotetaan Euroopan vammaisten vuoden järjestämistä vuonna 2003.
- Järjestetään vuosittain Euroopan vammaisten päivä.
- Käynnistetään perustamissopimuksen 138 artiklan perusteella työmarkkinaosapuolten kuuleminen tietosuojasta.
- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia edistämään edelleen työpaikoilla tapahtuvan syrjinnän poistamista.

* * *

Uudenlainen hallintotapa edellyttää kaikkien keskeisten toimijoiden, erityisesti kansalaisjärjestöjen ja ruohonjuuritason organisaatioiden suoraa osallistumista sen varmistamiseksi, että ihmiset saadaan aktiivisesti mukaan sosiaalipolitiikan toteuttamiseen. Näin on erityisesti silloin, kun pyritään edistämään sosiaalipolitiikan laatua tässä ohjelmassa määritellyllä tavalla, jolloin sosiaalialalla toimivien kansalaisjärjestöjen erityinen asema olisi tunnustettava. Kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden osallistuminen ja kokoonpano ovat näin ollen erittäin merkittäviä.

- Komissio aloittaa säännöllisen vuoropuhelun sosiaalialalla toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa sosiaalipolitiikkaa koskevista aiheista (osallisuudesta, syrjinnän torjumisesta ja perusoikeuksista, sukupuolten tasa-arvosta, sosiaalisesta suojelusta).

- Kansalaisjärjestöjä kehoitetaan toimimaan yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa ja kehittämään yhdessä aloitteita yhteisistä huolenaiheista kuten osallisuudesta, perusoikeuksista tai sukupuolten tasa-arvosta.

4.3 Työmarkkinasuhteiden laadun parantaminen

4.3.1 Tavoite

Tavoitteena on saada kaikilla tasoilla käytävät työmarkkinaneuvottelut vastaamaan tehokkaasti haasteisiin sekä edistää kilpailukykyä ja solidaarisuutta sekä joustavuuden ja turvallisuuden välistä tasapainoa.

Euroopan tason työmarkkinaneuvottelujen edistäminen perustamissopimuksen erityisenä osana – samoin kuin makrotaloudellinen strategia – on keskeinen väline Euroopan sosiaalisen mallin uudenaikaistamisessa ja kehittämisessä, ja se olisi tuotava selvästi esille asian kansallisessa kehittämisessä.

4.3.2 Toiminta

- Kuullaan Euroopan tason työmarkkinaosapuolia yhteistä etua edistävien alojen löytämiseksi; tällaisia ovat esimerkiksi ne, joissa on parhaimmat mahdollisuudet työehtosopimusneuvotteluille.
- Seurataan tiiviisti ja päivitetään Euroopan tason työmarkkinaosapuolten edustavuutta koskevaa tutkimusta.
- Perustetaan työmarkkinasuhteiden tulevaisuutta pohtiva ryhmä.
- Edistetään Euroopan ja kansallisen tason työmarkkinaneuvottelujen vuorovaikutusta käsittelemällä yhteistä etua edistäviä aiheita (työn organisointia, työn tulevaisuutta ja työn uusia muotoja) kansallisissa pyöreän pöydän keskusteluissa.
- Arvioidaan työmarkkinaneuvottelurakenteiden toimintaa työmarkkinaosapuolten kanssa (sekä alojen välisellä että alakohtaisella tasolla) ja ehdotetaan tarvittaessa muutoksia.
- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia kehittämään omia aloitteita vastuualueillaan muutokseen mukautumiseksi.
- Pannaan täytäntöön elinikäisen oppimisen strategia.

4.4 Laajentumiseen valmistautuminen

4.4.1 Tavoite

Tavoitteena on edistää valmistautumista unionin laajentumiseen tasapainoisen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edellytysten mukaisesti.

4.4.2 Toiminta

- Jatketaan Euroopan unionin sosiaali- ja työllisyyslainsäädännön täytäntöönpanon valvontaa ehdokasmaissa.

- Jatketaan (yhteiseen arviointiin johtavien) työllisyyskatsausten laatimista kaikissa ehdokasmaissa.
- Tuetaan työmarkkinaneuvottelujen ja työmarkkinaorganisaatioiden lujittamisprosessia ehdokasmaissa.
- Avustetaan asianmukaisten kansalaisjärjestöjen kehittämistä ehdokasmaissa.
- Edistetään kansalaisyhteiskunnan järjestöjen välistä yhteistyötä Euroopan unionissa ja ehdokasmaissa.
- Tunnistetaan yhteisiä aiheita ja tarpeita ja valmistaudutaan sosiaalista suojelua koskevaan yhteiseen tutkimukseen.
- Sisällytetään sukupuolten tasa-arvo liittymistä valmistelevaan strategiaan.
- Varmistetaan ehdokasmaiden onnistunut osallistuminen sosiaalialan yhteisön toimintaohjelmiin osana liittymistä valmistelevaa strategiaa.

4.5 Kansainvälisen yhteistyön edistäminen

4.5.1 Tavoite

Tavoitteena on kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihdon edistäminen erityisesti kansainvälisten organisaatioiden (ILO:n, OECD:n ja Euroopan neuvoston) kanssa.

Keskeisenä tavoitteena on työllisyyden ja globalisoitumisen sosiaalisen ulottuvuuden lujittaminen noudattamalla työhön liittyviä perusstandardeja sekä edistämällä yhtenäistä taloudellista ja sosiaalista ohjelmaa maailmanlaajuisessa taloudessa.

Komissio jatkaa työllisyys- ja sosiaalialaa koskevan kahdenvälisen yhteistyön kehittämistä muiden maiden kanssa kahdenvälisen sopimusten yhteydessä.

4.5.2 Toiminta

- Kehitetään edelleen yhteisön yhteistyötä kansainvälisten organisaatioiden kanssa työllisyyden, koulutuksen, sosiaalisen suojelun ja sosiaalisten perusoikeuksien alalla.
- Tuetaan työhön liittyvien perusstandardien noudattamista koskevaa keskustelua vuoropuhelulla, jota käydään kansainvälisten organisaatioiden, esimerkiksi ILO:n ja WTO:n kanssa.
- Kannustetaan jäsenvaltioita ratifioimaan lapsityövoimaa koskeva ILO:n yleissopimus.
- Järjestetään Euroopan unionin ulkosuhteiden sosiaalista ulottuvuutta käsittelevä konferenssi.

5. SEURANTA JA VALVONTA

5.1. Kehitetään sosiaalialan lainsäädäntöä koskevaa järjestelmällistä seurantaa ja otetaan käyttöön uusia välineitä.

- Perustetaan jäsenvaltioiden virkamiehistä koostuva korkean tason ryhmä, joka toimii yhteistyössä komission kanssa yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä (työolot, naisten ja miesten yhtäläinen kohtelu, syrjinnän torjunta).
- Kehitetään kansallisten työsuojelutarkastajien verkostoja, jotka seuraavat yhteisön lainsäädännön toteuttamista nykyisten työterveys- ja työsuojelualan rakenteiden perusteella.

5.2. Tätä lähestymistapaa korostetaan myös ohjelman väliarvioinnissa vuonna 2003. Sosiaalipoliittinen foorumi, joka kokoaa yhteen kaikki asiaan liittyvät osapuolet, järjestetään vuoden 2003 alussa arviointiin valmistautumiseksi.

5.3. Työllisyyttä ja sosiaalialaa koskevien tilastojen laatiminen on tärkeää, jotta poliittista kehitystä voitaisiin seurata entistä tiiviimmin. Komissio toimii yhteistyössä jäsenvaltioiden ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa asianmukaisten yhteisten indikaattoreiden ja mittareiden määrittelyä. Jatkuva arviointi mahdollistaa ohjelman säännöllisen seurannan ja ajantasaistamisen.

6. PÄÄTELMÄT

Uusi sosiaalipoliittinen ohjelma on strateginen vastaus Euroopan yhteiskuntamallin uudenaikaistamiseksi ja Lissabonin huippukokouksessa tehtyjen poliittisten sitoumusten muuttamiseksi käytännön toimiksi. Se perustuu kehitykseen, joka on saavutettu työllisyys- ja sosiaalialalla edellisten sosiaalisten toimintaohjelmien aikana, ja edistää Amsterdamin sopimuksen täytäntöönpanoa.

Euroopan yhteiskuntamallin uudenaikaistamisen tarkoituksena on varmistaa, että talous- ja sosiaalipoliittikka vahvistavat toisiaan mahdollisimman tehokkaasti muuttuvassa ympäristössä. Tässä mielessä uudella ohjelmalla on olennaisen tärkeä asema sekä talous- että yhteiskuntaelämän uudistuksissa osana positiivista strategiaa, jossa dynaamisuus, innovatiivisuus ja kilpailukyky yhdistyvät työpaikkojen lisääntymiseen ja parantumiseen sekä sosiaaliseen koheesioon. Se osoittaa ehdokasmaille, että valmistautuessaan laajentumiseen niiden kannattaa sitoutua laatuun; se on hyödyllistä niin taloudellisen kuin yhteiskunnallisenkin tilanteen kannalta.

Komissio esittää uudessa ohjelmassa konkreettisia toimia ja ehdotuksia samoin kuin sellaiset poliittiset kehykset, joissa kaikki osapuolet voivat olla mukana ja hyödyntää yhteisön välineitä saavuttaakseen yhteistä edistystä. Samalla kuitenkin otetaan täysin huomioon Euroopan unionin jäsenvaltioiden järjestelmien ja toimintalinjojen erilaisuus.

KOMISSIION ERITYISEHDOTUKSET

(2000–2005)

Uusia ja entistä parempia työpaikkoja

- Esitellään vuosittain työllisyyspaketti.
- Tehdään ehdotus päätökseksi yhteisön edistämistoimista työllisyyden alalla (perustamissopimuksen 129 artikla) (2000).
- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia vuonna 2000
  - edistämään työllisyysstrategiaa ja toimimaan järjestelmällisemmin sitä koskevassa yhteistyössä
  - kehittämään erityisesti elinikäistä oppimista koskevaa vuoropuhelua ja neuvotteluja kaikilla asianmukaisilla tasoilla työllisyyden edistämiseksi
  - aloittamaan Euroopan tasolla yhteisten tavoitteiden kehittäminen työllisyyden suuntaviivojen mukaisesti; niiden tarkoituksena on toimia vertailukohtana toimille, joita työmarkkinaosapuolet toteuttavat kansallisella tasolla.
- Tuetaan työllisyysstrategian alueellista ja paikallista ulottuvuutta (paikallista kehittämistä koskevat tiedonannot annetaan vuosina 2000 ja 2001).
- Tehdään perusteellinen arviointi Luxemburgin prosessin vaikutuksista (2002).

Muutoksen ennakointi ja hallinta sekä uuteen työympäristöön mukautuminen

- Laaditaan julkisten hankintamenettelyjen sosiaalisia näkökohtia koskeva tiedonanto (2000).
- Aloitetaan työmarkkinaosapuolten kuuleminen Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 138 artiklan perusteella työsuhteiden uudenaikaistamisesta ja parantamisesta (2000).
- Seurataan tilapäistyötä koskevia neuvotteluja (2001).
- Annetaan yhtiön sosiaalista vastuuta (kolmikantainen peruslähestymistapa) koskeva tiedonanto ja järjestetään asiaa koskeva kokous (2001)
- Kuullaan työmarkkinaosapuolia tarpeesta perustaa Euroopan tasolle välitys- ja sovittelumekanismi kiistojen ratkaisemiseksi.
- Annetaan tiedonanto ja tehdään toimintasuunnitelma työntekijöiden taloudellisesta osallistumisesta (2001).
- Täydennetään ja kodifioidaan työaika koskevaa yhteisön lainsäädäntöä (2002).
- Kodifioidaan ja yksinkertaistetaan työterveyttä ja -turvallisuutta koskevaa yhteisön lainsäädäntöä (2002).

- Hyväksytään tiedonanto yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategiasta (2002).

Osaamiseen perustuvan yhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen

- Kehotetaan työmarkkinaosapuolia keskittymään keskusteluissaan elinikäiseen oppimiseen ja tietotekniikkaan liittyviin työn uusiin muotoihin (2000).

Liikkuvuuden edistäminen

- Tehdään komission päätös eläkefoorumin perustamisesta; foorumi käsittelee lisäeläkkeisiin ja liikkuvuuteen liittyviä kysymyksiä kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa (2000).
- Ehdotetaan lisäeläkkeiden siirtoa koskevaa lainsäädäntöä foorumissa käydyin keskustelun perusteella (2002).
- Annetaan tiedonanto julkisten palvelujen alan vapaata liikkuvuutta vielä haittaavista ongelmista (2002).
- Tarkistetaan Euroopan työnvälitysverkostoa EURESia koskevat säännöt (2002).
- Toteutetaan erityistoimia tutkijoiden, opiskelijoiden, harjoittelijoiden, opettajien ja kouluttajien liikkuvuutta estävien tekijöiden poistamiseksi.

Sosiaalisen suojelun uudenaikaistaminen ja parantaminen

- Annetaan tiedonanto tulevasta sosiaalisesta suojelusta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä erityisesti eläkkeiden osalta (2000).

Sosiaalisen osallisuuden edistäminen

- Aloitetaan EY:n perustamissopimuksen 137 artiklan 2 kohdan mukaisesti kaikkien asianmukaisten toimijoiden kuuleminen parhaista tavoista ja keinoista saada työmarkkinoilta syrjäytyneet ihmiset integroitumaan.
- Arvioidaan Euroopan sosiaalirahaston ja Equal-yhteisöaloitteen vaikutukset sosiaalisen osallisuuden edistämiseen (2003).

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen

- Lujitetaan edelleen yhtäläisiä oikeuksia hyödyntämällä täysin perustamissopimuksen mahdollisuuksia; tehdään perustamissopimuksen 13 artiklan perusteella ehdotus direktiiviksi yhtäläisestä kohtelusta muussa kuin työssä ja ammatissa (2002).

Perusoikeuksien lujittaminen ja syrjinnän torjunta

- Annetaan kertomus rasismien ja muukalaisvihan seurantakeskuksen toiminnasta (2001).
- Seurataan tiedonannon "Esteetön Eurooppa vammaisille" toteuttamista ja valmistellaan siitä kertomus vuodeksi 2003.
- Ehdotetaan Euroopan vammaisten vuoden järjestämistä vuonna 2003 (2001).

- Aloitetaan perustamissopimuksen 138 artiklan perusteella työmarkkinaosapuolten kuuleminen tietosuojasta (2001).

Työmarkkinasuhteiden laadun edistäminen

- Perustetaan työmarkkinasuhteiden tulevaisuutta käsittelevä pohdintaryhmä (2000).
- Kuullaan työmarkkinaosapuolia yhteistä etua edistävien alojen löytämiseksi; tällaisia ovat esimerkiksi ne, joissa on parhaimmat mahdollisuudet työehtosopimusneuvotteluille (2001).
- Järjestetään kokous työmarkkinaosapuolten kanssa työmarkkinaneuvottelurakenteiden toiminnasta (sekä alojen välillä että alakohtaisesti) ja tarvittaessa ehdotetaan muutoksia (järjestetään vuonna 2002 asiaa koskeva työmarkkinaosapuolten konferenssi).

Laajentumiseen valmistautuminen

- Jatketaan Euroopan unionin sosiaali- ja työllisyyslainsäädännön täytäntöönpanon seurantaan ehdokasmaissa.
- Jatketaan (yhteiseen arviointiin johtavien) työllisyyskatsausten laatimista kaikissa ehdokasmaissa (2000-2001).
- Varmistetaan ehdokasmaiden onnistunut osallistuminen sosiaalialan yhteisön toimintaohjelmiin osana liittymistä valmistelevaa strategiaa (2000-2001).

Kansainvälisen yhteistyön edistäminen

- Esitetään suositus lapsityövoimaa koskevan ILO:n yleissopimuksen ratifioimiseksi (2001).
- Järjestetään Euroopan unionin ulkosuhteiden sosiaalista ulottuvuutta käsittelevä konferenssi (2001).

KÄSITELTÄVINÄ OLEVAT EHDOTUKSET:

- Muutokset siirtotyöläisten sosiaaliturvaa koskevaan asetukseen (ETY) N:o 1408/71:
- soveltamisalan laajentaminen koskemaan kolmansien maiden kansalaisia – KOM(97) 561 lopullinen (EYVL C 6, 10.1.1998, s. 15)
- sekalaisia muutoksia – KOM(2000) 186 lopullinen, 28.4.2000
- varhaiseläke-etuudet – KOM(95) 735 lopullinen (EYVL C 62, 1.3.1996, s. 14)
- työttömyys – KOM(95) 734 lopullinen (EYVL C 68, 6.3.1996, s. 11), muutettu asiakirjalla KOM(97) 158 lopullinen (EYVL C 161, 28.5.1997, s. 5)
- sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen – KOM(98) 779 lopullinen (EYVL C 38, 12.2.1999, s. 10)
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta – KOM(98) 394 lopullinen, 22.7.1998 (EYVL C 344, 12.11.1998, s. 9)
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden työntekijöiden ja heidän perheidensä liikkumista ja oleskelua yhteisön alueella koskevien rajoitusten poistamisesta annetun neuvoston direktiivin 68/360/ETY muuttamisesta – KOM(98) 394 lopullinen, 22.7.1998, (EYVL C 344, 12.11.1998, s. 12)
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yhteisön työntekijöiden vapaan liikkuvuuden ja sosiaaliturvan neuvoa-antavan komitean perustamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 muuttamisesta – KOM(98) 394 lopullinen, 22.7.1998, (EYVL C 344, 12.11.1998, s. 16)
- Ehdotus neuvoston asetukseksi ETY–Turkki-assosiointineuvoston päätöksen 3/80 soveltamisesta – KOM(83) 13 lopullinen (EYVL C 110, 25.4.1983, s. 1)
- Ehdotus neuvoston päätökseksi sosiaalista suojelua käsittelevän komitean perustamisesta – KOM(2000) 134 lopullinen
- Ehdotus neuvoston direktiiviksi työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä – KOM(98) 612 lopullinen (EYVL C 2, 5.1.1999, s. 3)
- Ehdotus neuvoston direktiiviksi fyysikaalisten tekijöiden aiheuttamista riskeistä – KOM(92) 560 lopullinen (EYVL C 77, 18.3.1993, s. 12)
- Ehdotus neuvoston päätökseksi turvallisuutta ja terveyttä koskevista vähimmäisvaatimuksista liikennealan tehtävissä ja liikennevälineissä suoritettavassa työssä – KOM(92) 234 lopullinen, (EYVL C 25, 28.1.1993, s. 17), muutettu asiakirjalla KOM(93) 421 lopullinen (EYVL C 294, 30.10.1993, s. 4)

- Ehdotus neuvoston direktiiviksi liikkuvuudeltaan rajoitteisten työntekijöiden liikkuvuutta ja työmatkojen turvallisuutta parantavista vähimmäisvaatimuksista – KOM(90) 588 lopullinen (EYVL C 68, 16.3.1991, s. 7), muutettu asiakirjalla KOM(91) 539 lopullinen (EYVL C 15, 21.1.1992, s. 18)
- Ehdotus neuvoston direktiiviksi työntekijöiden työssään käyttämille työvälineille asetettavista turvallisuutta ja terveyttä koskevista vähimmäisvaatimuksista (toinen direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) annetun direktiivin 89/655/ETY muuttamisesta toisen kerran – KOM(98) 678 lopullinen (EYVL C 247, 31.8.1999, s. 23)
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelman käynnistämisestä sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaa koskevan jäsenvaltioiden yhteistyön edistämiseksi – KOM(2000) 368 lopullinen, 16.6.2000
- Ehdotus neuvoston direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa annetun direktiivin 76/207/ETY muuttamisesta (Kalanke) – KOM(96) 93 lopullinen (EYVL C 179, 22.6.1996, s. 8)
- Ehdotus neuvoston direktiiviksi yhtäläisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta lakisääteisissä ja ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä – KOM(87) 494 lopullinen (EYVL C 309, 19.11.1987, s. 10)
- Ehdotus neuvoston direktiiviksi yhtäläistä kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista – KOM(1999) 565 lopullinen, 25.11.1999
- Ehdotus neuvoston päätökseksi syrjinnän torjumista koskevan yhteisön toimintaohjelman perustamisesta – KOM(1999) 567 lopullinen, 25.11.1999
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa annetun direktiivin 76/207/ETY muuttamisesta – KOM(2000) 334 lopullinen, 7.6.2000
- Ehdotus neuvoston päätökseksi tukiohjelmasta sukupuolten tasa-arvoa koskevalle yhteisön puitestrategialle (2001–2005) – KOM (2000) 335 lopullinen, 7.6.2000
- Ehdotus neuvoston päätökseksi kahden varsinaisen jäsenen korvaamisesta Euroopan sosiaalirahaston komiteaan – KOM(2000) 187 lopullinen, 31.3.2000